

IS-SUR NIN

"Weraq mar-Rih".
 hekk int, o Malti,
 Malti minn ġuf ommok
 Malti f'żgħożitek,
 Malti f'xjuhitek,
 issemmi mort hbieb tiegħek,
 u jien ngħidlek, habib,
 għalkemm le qatt rajtek,
 li qalbi ma' tiegħek innamrat,
 u li hajjet il-bniedem
 bħal weraq jittajjru mar-rih
 f'jum tal-Harifa,
 sakemm jitfarfru, jidbielu u jmutu,
 hekk int,
 bħal werqa tirt mar-rih
 iżda le mhux bħalha,
 għax waqt li int, il-werqa,
 qalb is-shab kienet tittajjar,
 l-angli ġew,
 u magħhom,
 nies qalbiena, u ...
 fosthom bdiewa kien hemm
 u magħhom hađuk
 u le fl-art ittemejt,
 'ma int lil Malta tiegħek
 armla hallejt,
 għax hondoq hloqt,
 u ta' snin li hdimt,
 u fl-għalqa Maltija
 l-isbaħ ġizimin hawwilt
 tiegħek il-firda tinħass illum.
 Żagħżuġh jien,
 illum nitbekka
 tiegħek il-mewt,
 għalkemm le nafek,
 'ma naf li int,
 int is-sies li fuqu
 l-ilsien Malti mibni,
 int.

FRANCIS P. MIFSUD

Taħdita ta' Ġorġ Pisani f'għeluq id-90

Sena ta' A. Cremona

Kollha kemm ahna, f'xi mument jew iehor, nieqfu biex nahsbu fuq il-misterji tal-hajja. Fit-tiftix tagħna għad-definizzjoni tal-hajja nsibu quddiemna problemi tqal u diffiċli u kuġl tant ukoll enigmi mostura u kurjużi. U dan kollu jhallina nahsbu, nirriflettu u nistaqsu. Nistghu ngħidu hafna hwejjeġ sbieh dwar il-hajja, nistghu ngħidu li hi dak l-istat illi jagħżel l-animali u lill-pjanti mis-sustanzi inorganici u mill-organizmi me'ta, karatterizzat mill-metaboliżmu, mill-iżvilupp u mir-riproduzzjoni. Nistghu nsejhu li l-hajja hi dak il-perijodu ta' eżiżtenza animata li fih isib ruhu l-bniedem mit-twelid sal-mewt. Nistghu niddefinixxu 'l-hajja n-nixxieġha jew l-essenza ta' l-eżiżtenza. Iżda, meta nitkellmu mill-hajja tal-bniedem, biex naslu għal xi konklużjoni Prattika, irridu bil-fors naghmlu differenza bejn eżiżtenza u hajja.

Il-bniedem illi jgħix mingħajr ideali, mingħajr programm ta' attivitajiet, mingħajr azzjoni jkun semplicement jeżiżti, imma ma jkunx iġhix. Imhabba f'hekk G.S. Hillard iġhidilna illi l-kelma hajja hija sinonimu għall-kelma azzjoni; u dak il-bniedem illi huwa mingħajr opportunitajiet ikun qieghed jeżisti, imma mhux iġhix. Minn hawn jiġi wkoll illi iktar kemm il-bniedem ikun mela hajtu bl-attivitajiet għall-ġid tiegħu nnifsu, ta' għajru u ta' pajjiżu jkun iktar għexha l-hajja tiegħu, anki jekk il-ġranet ta' hajtu jkunu iqsar minn ta' haddiehor li għex mingħajr attivitajiet. Jekk imbagħad il-bniedem ikun għex hajja twila u, fl-istess hin, habrieka u mimlija azzjoni nku-nu nistghu ngħidu, bil-jedd kollu, illi dan il-bniedem ikun tabilhaqq wasal fil-milja tal-hajja.

Sinjuri.

Il-persunagġ illi ġejna nonoraw illum għex tabilhaqq il-milja ta' hajtu. Dr. Anton Cremona, jew kif huwa magħruf iktar b'imhabba, Ninu Cremona għex il-milja ta' hajtu kollha mhux għaliex wasal fl-età veneranda ta' 90 sena, imma għaliex ma heliex mument wiehed biss minn din il-hannieqa twila ta' snin li biha għoġbu jagħnih il-Hallieq biex juża, mill-aħjar li jista', id-doni sbieh u rari li bihom żejnitu sa minn kmieni ommna n-natura. Kittieb hekk proliferu, hekk